

Knihy bez papíru

Výrobci elektroniky, internetoví prodejci a pohříchu i mnohá média svatosvatě prohlašují, že papírové knihy končí a nastupují knihy elektronické. Běžný uživatel však o elektronickou knihu nezavádí a vlastně ani neví, co to je a jaké to má (ne)výhody. Kde je tedy pravda?

Abychom udělali v této problematice trochu jasněji, je třeba hned na začátku rozlišit dva pojmy. *Elektronickou knihu* jako takovou (podle anglického *e-book* někdy označovanou také jako *e-kniha*) a *zařízení ke čtení elektronických knih* (čtečku, anglicky *e-book reader*). V mnoha případech se totiž čtečky i knihy označují jen jako „e-book“, což je poněkud matoucí.

CO JE TO E-KNIHA?

Elektronická kniha není zase tak převratná novinka, jak by se mohlo zdát. Už před více než dvaceti lety se knihy ukládaly jako prosté texty a později se objevily způsoby dokonalejší, umožňující třeba i vkládat obrázky. Uložený text ovšem bylo možné upravovat, což

CO JE ČTEČKA KNIH?

Všechna zmíněná zařízení mají však z hlediska čtení několik nedostatků. Vyjma nemobilního stolního počítače mají omezenou zásobu elektrické energie, a tak při neustálém svícení displeje nevydrží při napájení z akumulátoru dlouho běžet. (Rozhodně ne tak dlouho, kolik potřebujete na čtení knihy.) Klasický displej, ať už je založen na kterékoliv technologii, navíc dost namáhá zrak. A to je při čtení knihy velký problém.

Z uvedených důvodů vyvinuli výrobci elektroniky tzv. elektronický inkoust. Jde o takový „displej naruby“: Zatímco klasické displeje neustále svítí a mnohokrát za sekundu obnovují svůj obraz, elektronický inkoust jed-

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:

- co je elektronická kniha
- co je čtečka e-knih
- o výhodách a nevýhodách e-knih i čteček
- kde e-knihy sehnat
- o cenách e-knih i čteček
- zda se opravdu blíží konec klasických knih

s paměti a akumulátorem. Toto zařízení má zpravidla velikost knihy malého formátu (je samozřejmě užší a většinou i o něco málo lehčí) a ovládá se buď několika tlačítky, nebo tak, že se prstem dotýkáte přímo displeje.

(NE)VÝHODY E-KNIH

Jako hlavní výhoda e-knih se často uvádí, že v paměti relativně malé čtečky mohou být uloženy stovky či tisíce knih (popř. i více). To je ovšem spíše marketingové zaklínadlo. Na rozdíl od hudby si lze u knih jen těžko představit, že by někdo během cesty veřejnou dopravou přečetl několik knih, četl několik publikací zároveň, popřípadě rychle pročítal začátky knih a hledal tu, která nejlépe odpovídá jeho momentální náladě. V určitých specifických případech – například když se před odjezdem na dovolenou nechcete rozmýšlet, kterou knihu budete na pláži číst – se sice může hodit celá knihovnička v jednom zařízení, ale ve většině případů tuto „výhodu“ využijete maximálně k okouzlení neinformované společnosti.

„Méně trpělivé uživatele bude neustále rozčilovat i to, že elektronický inkoust nereaguje na příkazy okamžitě.“

u knih není právě žádoucí. A tak spatřil světlo světa takzvaný elektronický výtisk. Zjednodušeně řečeno, jde o dokument (časopis, knihu, ale třeba i fakturu), který je možné zobrazit, ale který není možné upravit. Navíc se zobrazuje všude stejně bez ohledu na to, pomocí kterého programu jej otevřete, a dokonce bez ohledu na to, zda jej zobrazujete na počítači, nebo třeba v mobilním telefonu. Jedním z „učebnicových příkladů“ digitálního výtisku je známý formát PDF. Ale existují i formáty jiné.

Elektronickou knihu lze zobrazit na libovolném počítači, v lepším mobilním telefonu, popř. i v některém lepším multimediálním přehrávači. Jinými slovy, e-knihy můžete číst v libovolném zařízení s displejem, které umožňuje nainstalovat (zdarma dostupný) program ke čtení příslušného formátu nebo ve kterém je takový program již předinstalován.

Celosvětově nejznámější je čtečka Amazon Kindle. U nás stojí zhruba 15 000 Kč!

nou obraz vykreslí a ten poté zůstane stabilní až do doby, než je potřeba obraz změnit. Elektronický inkoust tím řeší oba zmíněné problémy – jednak má minimální nároky na napájení a jednak nic nevyzařuje, takže si nenamáháte zrak. Čtečka elektronických knih je v podstatě displej založený na principu elektronického inkoustu a propojený

Čtečky elektronických knih mají velikost menší knihy.

Stejně tak malá velikost čtečky není proti klasické knize žádnou velkou výhodou. Je třeba si uvědomit, že většina tlustých „bichlů“ jsou knihy s kvalitním obrazovým materiálem (s fotografiemi, reprodukcemi uměleckých děl apod.). Něco takového nedokáže elektronický inkoust zobrazit, takže elektronické verze takových knih neexistují. Velikost i váha knihy s běžným románem (sbírkou poezie, učebním materiálem apod.) jsou přitom srovnatelné s velikostí a vahou čtečky.

Velkou výhodou elektronických knih je naopak bezesporu možnost rychlého vyhledávání. V klasické knize je často obtížné najít i konkrétní kapitolu, o konkrétních událostech, jménech či faktech nemluvě. S elektronickými knihami je to otázka okamžiku, což oceníte zejména u učebnic. Na druhou stranu čtečku elektronických knih se musíte naučit ovládat a méně trpělivé uživatele bude neustále rozčilovat i to, že elektronický inkoust nereaguje na příkazy okamžitě, ale se znatelným zpožděním.

DOSTUPNOST

Velkým problémem je v našich zeměpisných šířkách dostupnost e-knih i jejich čteček. Čtečky sice běžně koupíte i

u nás, ale jejich cena není právě příznivá – začíná někde na 7 000 Kč s DPH. A to je opravdu hodně.

Ceny elektronických knih jsou velmi různé. Pohybují se od úrovně tištěného vydání stejné knihy (!) přes zhruba polovinu této ceny až po nulu. Ano, skutečně, mnoho e-knih lze na internetu sehnat legálně zcela zdarma. Samozřejmě za bestsellery posledních let budete muset zaplatit, ale rozhodně jsou k dispozici zdarma i mnohá vynikající díla, nejen brak. Vůbec nejlepší je situace u děl starších, u nichž již vypršel nárok na autorská práva (70 let po smrti autora) – taková díla seženete zdarma v podstatě všechna.

A dokonce se v elektronické podobě dají sehnat i mnohé unikátní historické materiály, které si nemůžete půjčit ani v Národní knihovně. Cenná historická díla totiž postupně procházejí digitalizací a pak jsou zpravidla uvolňována pro širokou veřejnost.

SEČTENO, PODTRŽENO

Elektronické knihy mají řadu výhod. Jenže nejsou (u nás) snadno dostupné a musíte investovat slušnou sumu do speciálního přístroje. To se může změnit k lepšímu, avšak toho, že si bez čtečky e-knih za pár let novou knihu nepořídíte, se rozhodně bát nemusíte.

Aleš Havlas

Vyhledávač Google má speciální nástroj k vyhledávání e-knih.

KDE SEHNAT E-KNIHY

www.books.google.com
www.palmknihy.cz
www.ceska-poezie.cz/cek/
www.knihykestazeni.cz
www.eknihy.com
www.xbook.cz
www.robov.knihy.szm.sk
www.zlatyfond.sme.sk
www.gutenberg.org
www.mises.org
www.truly-free.org